

Literatuur, Artikelen, Arresten & Hoorcolleges en Werkgroepen Deel 1

Rechten | Universiteit Utrecht

2026 - 2027

UURE-137-045 | €9,95

Tentamengericht | Overzichtelijke structuur

Sinds 1994 | Beoordeeld met een 8,2

Join de appgroep van jouw studie!

Wat biedt de Whatsappgroep?

- Je kan al je vragen stellen over de studie
- Gebruik maken van exclusieve kortingscodes
- Op de hoogte te blijven van belangrijke updates
- Direct contact leggen met andere studenten uit jouw jaar
- Gratis samenvattingen, oefenvragen en meer!

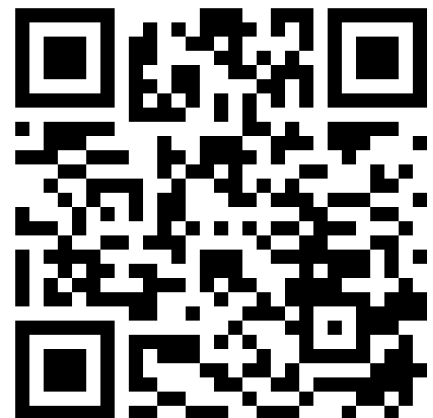

Join de groep in 3 stappen!

Stap 1: scan de QR code

Stap 2: zoek jouw universiteit

Stap 3: zoek je studie en join de groep!

Slim
Academy

Welkom bij Slim Academy

Voor je ligt de **literatuur, arresten, artikelen, hoorcolleges en werkgroepen samenvatting** van het vak **Inleiding staats- bestuursrecht** dat je volgt in blok 1 van het eerste van de bachelor Rechtsgeleerdheid aan de Universiteit Utrecht. In dit vak leer je onder andere hoe de Nederlandse staat en overheid zijn ingericht, welke taken en bevoegdheden overheidsorganen hebben en hoe de verhouding tussen de overheid en burgers juridisch is geregeld. Daarnaast leer je welke rechtsbescherming burgers hebben tegen besluiten en handelingen van de overheid.

Door de literatuur en hoorcolleges te bundelen, kunnen wij ervoor zorgen dat je het materiaal voor vakken die **met deeltentamens werken** op tijd thuis ontvangt. In Deel 1 wordt alle stof voor het deeltentamen behandeld, in Deel 2 vind je de stof voor het eindtentamen terug. Zo blijf je altijd goed voorbereid! Voor een optimale voorbereiding op je tentamen raden we je aan gebruik te maken van ons volledige aanbod. Voor dit vak zijn de onderstaande producten beschikbaar.

Product	Inhoud	Content	Versies
Samenvatting Deel 1	Bevat zowel de literatuur als hoorcolleges. De literatuur bestaat uit alle opgegeven tentamenstof. De hoorcolleges zijn gebaseerd op de belangrijkste punten die de professor heeft behandeld.	Week 1 t/m 4	✓ App ✓ Papier
Samenvatting Deel 2	Bevat zowel de literatuur als hoorcolleges. De literatuur bestaat uit alle opgegeven tentamenstof. De hoorcolleges zijn gebaseerd op de belangrijkste punten die de professor heeft behandeld.	Week 5 t/m 8	✓ App ✓ Papier
Tentamenboekje	Een overzicht met de belangrijkste stof voor het tentamen.	Week 1 t/m 8	✓ App ✓ Papier
Oefenvragen	Interactief oefenen in de leeromgeving. Zo kun je nagaan of je de stof volledig beheerst en weet je beter wat je kunt verwachten op het tentamen.	• 8 sets; • 250+ vragen	✓ App
Flashcards	Kaarten die je helpen om definities, schema's en kernbegrippen snel te herhalen, zodat je op een actieve manier leert en de stof sneller en beter onthoudt.	• 8 sets; • 150+ kaarten	✓ App

Contact

Heb je vragen over ons aanbod, de levering van je samenvattingen of iets anders? Neem gerust contact met ons op via **06 81 60 19 60** of stuur een e-mail naar **klantenservice@slimacademy.nl**.

Feedback geven

Kan je ons vertellen wat er mis is met de geselecteerde tekst?

Verstuur feedback

Fout gevonden?

Geef het door en wij zorgen dat de samenvatting snel wordt bijgewerkt!

Hoe werkt het?

Selecteer de tekst

Klik op het vlaggetje

Verstuur je feedback

Deze samenvatting is alleen voor persoonlijk gebruik en mag niet worden gekopieerd of verspreid. De tekst is opgesteld naar eigen inzicht van de auteur en bedoeld als ondersteuning bij het studeren. Raadpleeg altijd de originele bronnen.

Digitale en papieren updates

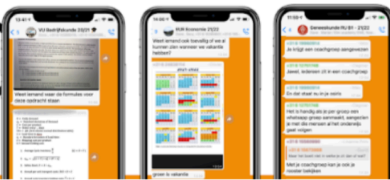
Bij Slim Academy ontvang je **iedere week een digitale update van de samenvatting**. Aan het begin van het blok zijn nog niet alle lessen geweest, daarom vullen wij de samenvatting wekelijks aan zodra onze auteurs de nieuwste lesstof hebben gevolgd. Zo blijft de inhoud **actueel, betrouwbaar en van hoge kwaliteit**. Je hoeft dus niet te wachten tot het einde van het blok: elke week komt er een nieuw deel beschikbaar. In het onderstaande overzicht zie je **wanneer welke stof digitaal beschikbaar is**.

Later in het blok bundelen we alle wekelijkse updates tot één overzichtelijke, **papieren samenvatting**. Deze wordt op **18 september 2026** verstuurd en bevat **week 1 t/m 2**. Omdat **week 3** pas later in de lessen wordt behandeld, is dit onderdeel **uitsluitend digitaal in de app** beschikbaar. Komt er later in het blok nog nieuwe stof bij? Geen zorgen! Zodra die verschijnt, vatten we alles snel samen en sturen we een update in de app.

	Stof	Datum
Week 1	Hoofdstuk 1 en hoofdstuk 4 (par 4&4)	07-09-2026
Week 2	Hoofdstuk 9 Hoorcollege 1 Werkgroep 1	14-09-2026
Week 3	<i>Volgt later</i>	21-09-2026
Week 4	<i>Volgt later</i>	28-09-2026
Week 5	<i>Volgt later</i>	5-10-2026
Week 6	<i>Volgt later</i>	12-10-2026
Week 7	<i>Volgt later</i>	19-10-2026

JOIN DE WHATSAPP GROEP

- ✓ Chat met jouw mede-studenten
- ✓ Stel al jouw (studie)vragen aan onze studie-experts
- ✓ Krijg extra oefenvragen om jouw kennis te testen
- ✓ Krijg gratis voorbeeldsamenvattingen

We wensen je veel succes met studeren en het behalen van je tentamens!

Team Slim Academy

Inhoudsopgave

Welkom bij Slim Academy	1
Digitale en papieren updates	3
Inhoudsopgave	4
Week 1. De beginselen van de democratische rechtsstaat	5
Literatuur	5
Hoofdstuk 1 : Het staatsrecht	5
Hoofdstuk 4 (§4.4): De rechtsstaat	6
Hoorcollege 1: Beginselen van de democratische rechtsstaat	7
Werkgroep 1	10
Week 2: Machtsverdeling en democratie	12
Literatuur	12
Hoofdstuk 9: Belangrijke personen in het staatsrecht	12
Hoofdstuk 6: De Eerste en Tweede Kamer	27
Hoorcollege 2. Machtsverdeling en democratie	33
Werkgroep 2	40
Week 3. Regelgevende bevoegdheden en Legaliteitsbeginsel	41
Hoofdstuk 4	41
Hoofdstuk 10	42
W.J.M. Voermans, 'De Tachtigers in het recht: het Meerenberg arrest', <i>Ars Aequi</i> 2009, p. 597 e.v.	45
F.J. van Ommeren, 'Het legaliteitsbeginsel als hoeksteen van het staats- en bestuursrecht', <i>Ars Aequi</i> 2010, p. 645 e.v.	46
Hoorcollege 3. Legaliteitsbeginsel en overheidsbevoegdheden	46
Werkgroep 3	53

Week 1. De beginselen van de democratische rechtsstaat

Literatuur

Introductie

In deze hoofdstukken bespreken we de basis van het staatsrecht. We kijken naar wat een staat precies is, welke kenmerken een staat heeft en hoe de overheid zich tot burgers verhoudt. Daarnaast behandelen we de rechtsstaat en de belangrijkste beginselen die grenzen stellen aan de macht en het optreden van de overheid.

Voor deze week is de volgende stof samengevat:

- Hoofdstukken 1 en 4 (§4.4.4) van *Constitutioneel recht (8de druk, 2021) van: C.A.J.M Kortmann/P.P.T. Bovend'Eert e.a., Deventer: Wolters Kluwer 2021.*

Hoofdstuk 1 : Het staatsrecht

Staatsrecht

Het recht laat zich op meerdere manieren indelen. Een bekende hoofdindeling is die tussen privaatrecht, dat de horizontale verhouding tussen (rechts)personen onderling regelt, en publiekrecht, dat de verticale verhouding tussen burger en overheid betreft. Het publiekrecht valt weer uiteen in het staats- en bestuursrecht enerzijds en het strafrecht anderzijds. Daarnaast bestaat er een indeling tussen materieel recht, dat de inhoudelijke normen bevat, en formeel recht, dat de procedureregels geeft waarmee die inhoudelijke normen kunnen worden toegepast.

In het staatsrecht worden uitsluitend relaties geregeld waarbij de staat betrokken is. Het kan gaan om relaties tussen verschillende overheden of om relaties tussen overheden en onderdanen, oftewel burgers. Het staatsrecht gaat altijd over positief recht, recht bestaat namelijk niet zonder de overheid. Het optreden van de overheid kan verschillende vormen aannemen. Er is onderscheid tussen feitelijk handelen, zoals het aanleggen van een weg, en rechtshandelen. Rechtshandelingen kunnen weer privaatrechtelijk of publiekrechtelijk zijn; de meeste publiekrechtelijke rechtshandelingen bestaan uit besluiten die eenzijdig bindend zijn, al bestaan er ook tweezijdig bindende varianten. Deze besluiten kunnen op hun beurt verschillende vormen hebben: het algemeen verbindend voorschrift, de beschikking, de beleidsregel en het plan.

Dat de overheid dwingend kan optreden, hangt samen met een praktische noodzaak: bepaalde voorzieningen, zoals defensie, infrastructuur en de handhaving van de openbare orde, kunnen individuen niet op eigen kracht regelen. Naarmate onderwerpen omstredener zijn, groeit de behoefte aan een orgaan dat de verschillende belangen, inclusief die van minderheden, tegen elkaar afweegt. Die rol is weggelegd voor de formele wetgever, regering en Staten-Generaal gezamenlijk, optredend volgens de procedure van art. 81 Gw.

Een besluit moet bovendien maatschappelijk aanvaardbaar zijn. Dat betekent dat ingrijpende maatregelen die de hele gemeenschap raken in beginsel gedragen moeten worden door een meerderheid van de volksvertegenwoordiging, met respect voor de opvattingen van de minderheid. Deze vraag naar de aanvaardbaarheid van overheidsgezag vormt het achterliggende thema van het vak.

De overheidsfunctie is gedepersonaliseerd. Voorheen was macht en gezag gekoppeld aan een of meerdere personen. Vanaf de zestiende eeuw wordt de overheidsfunctie meer gezien als een ambt.

Een ambt kenmerkt zich dan ook door taken, bevoegdheden en inrichting die duurzaam en welomschreven zijn.

Een staat is een door het recht complex van verschillende ambten, deze ambten staan in verhouding tot elkaar en tot burgers. Een staat beschikt daarnaast over onafhankelijkheid in externe verhoudingen. Hieruit kan worden afgeleid dat er meerdere staten bestaan. De vier elementen van een staat zijn:

Een bevolking (een groep personen);

- die leven op een bepaald grondgebied (ook wel: een afgebakend territorium);
- deze wordt geregeerd door een overheid, de overheid oefent een effectief en daadwerkelijk onafhankelijk gezag uit over die personen (effectief gezag);
- en die in staat is externe betrekkingen aan te gaan met andere staten.

Deze criteria zijn cumulatief.

Een staat kan tenietgaan doordat zij zich opdeelt in kleinere staten. Ook kunnen verschillende staten samenvoegen, of er kan een staat bestaan op het territorium van een bevolking, die daarvoor nog geen onderdeel was van een staat.

Tot slot verhoudt het staatsrecht zich op een specifieke manier tot het bestuursrecht: het bestuursrecht wordt gezien als afgeleid, secundair recht dat voortvloeit uit het staatsrecht. Het staatsrecht zelf regelt de totstandkoming, geldigheid, handhaving en wijziging van rechtsnormen, en bestrijkt daarbij zowel de verhoudingen tussen overheden onderling als die tussen overheid en burger.

Hoofdstuk 4 (§4.4): De rechtsstaat

De rechtsstaatgedachte is een belangrijk element in het stelsel van regulering van overheidsmacht. De staatsrechtelijke betekenis van een rechtsstaat heeft betrekking op grenzen gesteld aan het optreden van de overheid en is dus een element van de regulerende functie. Het begrip kan worden afgezet tegen twee andere begrippen, namelijk de **politiestaat** en **totalitaire staat**. Een politiestaat is een begrip dat in de 19e eeuw duidde op een overheid dat naar eigen goeddunken optrad. In een totalitaire staat bestaat er geen grens aan de overheidsinterventie, dit betekent dat de overheid zich met alles mag bemoeien.

In het Nederlandse recht zijn er zes basiselementen van de rechtsstaatgedachte te benoemen:

1. Het **legaliteitsbeginsel**: elk overheidsoptreden moet berusten op een voor herhaalde toepassing vatbare regel. Dit optreden moet ook qua inhoud en procedure conform deze regel zijn;
2. Het vereiste van een **voorafgaande algemene regel** ten aanzien van burgers belastend overheidsoptreden (legaliteitsbeginsel);
3. **Regelgeving** en **uitvoering** dienen **niet in één ambt** gelegd te worden. In het licht hiervan zijn door een minister uit te voeren ministeriële verordeningen en beleidsregels dubieus. Regelgeving en uitvoering liggen hier immers bij hetzelfde ambt;
4. Het **democratieprincipe**: men gaat ervan uit dat de belangrijkste wetgeving door de kiezers zelf of door een volksvertegenwoordiging tot stand moet worden gebracht.
5. Eis van een **onafhankelijk handelende rechter**;
6. **Klassieke grondrechten** en **vrijheidsrechten** als element van de rechtsstaat.